

Celaleddin Muhtar
FRENGİ MAKALÂTI

Hazırlayan
Cengiz KESKİN

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi AŞ'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığının bantrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-399-799-1	Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı Celaledin Muhtar Frengi Makalâtı	Yayıncı Sertifika No 47518
Hazırlayan Cengiz KESKİN ORCID iD: 0000-0002-1919-1981	Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık
Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN	Bisac Code HIS057000
	DOI 10.37609/akya.3086

Kütüphane Kimlik Kartı

Celaledin Muhtar Frengi Makalâtı / emeği geçen : Cengiz Keskin.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.
127 s. : 135x210 mm.
Ekler var.
ISBN 9786253997991
1. Tarih.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi AŞ

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti'nin son yıllarına damga vuran frengi, bulaşıcı bir hastalık olarak Osmanlı toplumunda birçok tahribata sebep olmuştur. Frenginin etkisini arttırmasıyla birlikte hastalığa yakalananların sayısı günden güne artmış, bu durum nesillerin zarar görmesine, nüfusun azalmasına ve ahlaki yozlaşmaya zemin hazırlamıştır. Bu kadar büyük sorunlara neden olmasına rağmen frengi hastalığıyla ilgili halkın yeterince bilinçli olmadığı görülmektedir. Bunun en büyük sebebi frengi hastalığının muhteviyatı konusunda halkın cehaleti ve umursamazlığıdır. Halkı bilinçlendirmek için dönemin imkanları nispetinde çeşitli çalışmalar yapılmış; gazete, dergi ve kitaplarla frengi hastalığı hususunda halka uyarılar yapılmıştır. Halkı bilinçlendirme konusunda çalışmalar yapan en önemli şahıslardan biri de Doktor Celaleddin Muhtar'dır. Celaleddin Muhtar uzmanlığını frengi alanında tesis etmiş, daha sonra Fransa'ya giderek Paris'te önemli frengi mütehasısları ile birlikte çalışmış, bu alanda önemli başarılar yakalamış, adını dünya tıp tarihine yazdırmış deneyimli bir Osmanlı hekimidir.

Bu çalışmada, *Frengi Makalâtı* adlı eseriyle frengi hastalığını en ince ayrıntısına kadar tanıtan Celaleddin Muhtar'ın eseri irdelenmiştir. Bahsi geçen yazar eserinde frenginin nasıl bir hastalık olduğuna kısaca değindikten sonra, frengi hastalığı hakkında Osmanlı toplumunda bilinen yanlış uygulamalara vurgu yapmıştır. Özellikle frengi hastalarını tedavi etmeyi bahane ederek insanların paralarını alan soygunculara, insanların düştükleri kötü durumlara değinmiştir. Frenginin sadece cinsel yolla bulaştığını düşünen insanların bundan utanarak hastalıklarını sakladıklarını, bu durumun hastalığın etki alanını daha da genişlettiğini ifade

etmiştir. Oysa frenji cinsel temas ile bulaşabildiği gibi, masumane bir tokalaşma ve selamlaşmayla da bulaşabilen tehlikeli bir hastalıktır. Hatta bu hastalığın doğuştan dahi bulaşabildiği, yeni doğan bazı bebeklerin bu hastalıkla dünyaya geldikleri bilinmektedir. İnsanlardaki bu bilgi eksikliği düşünüldüğünde durumun vehameti daha da artmaktadır. Celaleddin Muhtar bu hususları eserinde kendine has üslubuyla veciz bir şekilde ifade etmektedir.

Frenji Makalâtı adlı eser, Celaleddin Muhtar tarafından kaleme alınan frenji ile ilgili makalelerin bir kitap içinde derlenmiş şeklidir. Frenji ile ilgili az bilinen, bilinmeyen veya yanlış bilinen hususları halka duyurmayı kendisine bir vazife olarak gören Celaleddin Muhtar, hepsi birbirinden kıymetli olan bu makaleleri Osmanlı toplumunun hizmetine sunmuştur. Bu makaleler bahsi geçen eserde farklı başlıklarla bir araya getirilmiştir. *Frenji Makalâtı* isimli eserde Celaleddin Muhtar'a ait altı farklı makale mevcuttur.

Bu nadide eser üzerinden yüz yılı aşkın zaman geçmesine rağmen günümüz Türkçesine aktarılamamıştır. Bu durum önemli bilgileri içinde barındıran bu eserden gerektiği gibi istifade edilemesinin önünde bir engel teşkil etmiştir. Bu çalışma her şeyden önce bu konudaki eksikliği gidermek, tıp tarihine bir katkı sunmak amacıyla kaleme alınmıştır. Çalışmalarıyla Türk halkının göğsünü kabartan ve dünya tıp tarihine damga vuran Celaleddin Muhtar'a karşı vefa borcumuz bu eser vesilesiyle bir nebze olsun ödenmiş olacaktır. Eserin bu alandaki boşluğu dolduracağı ve yapılacak benzer çalışmalara da kaynak olacağı düşünülmektedir.

Eserin sade ve anlaşılır bir Türkçe ile yazıldığı dikkat çekmektedir. Ancak eserde bugün pek kullanılmayan ve yeni nesilin âşına olmadığı kelimeler bir hayli fazladır. Bu nedenle çalışmamızda *Frenji Makalâtı* isimli eser, ojinal hali ve tercüme edilmiş versiyonuyla iki ayrı başlıkta ele alınmıştır. Orijinal

metindeki ifadelere dokunulmamış, eser ilk yazıldığı dönemdeki gibi harfiyen metine dönüştürülmüştür. ‘‘Frenji Makaleleri’’ başlığı verilerek günümüz Türkçesiyle aktarılan kısımda ise elden geldiğince orjinal metine sadık kalınmış, ancak anlaşılması konusunda zorluk çekileceği düşünülen ifadeler tercüme edilmiştir. Okuma esnasında okuyucuların zihnini dağıtmamak, kopuklukları önlemek ve daha rahat bir okuma imkanı tanınması bakımından bu yol tercih edilmiştir.

Cengi KESKİN

İÇİNDEKİLER

FRENGİ MAKALÂTI.....	1
Frengi Tedavisi	3
Frengi ve Verem İletleri Frengi Müdavileri.....	9
Frengi İletleri ve Tahribatının Esbabı	22
Teahhüle Ehliyet Şehadetnamesi	32
Frengi İletleri Nasıl Sirayet Eder.....	43
Tedavi Teselliye Müraccehtir	52
FRENGİ MAKALELERİ	59
Frengi Tedavisi	61
Frengi ve Verem İletleri Frengi Hekimleri	67
Frengi İletleri ve Tahribatının Sebebi	79
Evlenmeye Ehliyet Belgesi.....	89
Frengi İletleri Nasıl Sirayet Eder.....	100
Tedavi Teselliye Tercih Edilir.....	109
EKLER.....	115
ÖZGEÇMİŞ.....	120